

Klima, krajina, společnost

Paleoekologie člověka
Environmentální antropologie
Environmentální archeologie
Geoarcheologie, Bioarcheologie

Ekologický determinismus

Autoři, literatura

- ◆ Karl Butzer: Environment and archaeology, Chicago 1964
- ◆ Vojen Ložek: Příroda ve čtvrtohorách, Praha 1973
- ◆ - Zrcadlo minulosti, Praha 2007
- ◆ Jaroslav Demek - Jiří Kukla: Periglazial, Löss und Paläolithikum. Brno 1969
- ◆ Jiří Kovanda (in: Chlupáč et al., Geologická minulost ČR, Praha 2002)
- ◆ Rudolf Musil (in: Svoboda et al., Paleolit Moravy a Slezska, Brno 2002), články a stati
- ◆ Paul Haesaert, články a stati
- ◆ Tjeerd van Andel, William Davies: Neanderthals and modern humans in the European landscape during the last glaciation. Cambridge 2003; stať R. Musila

Hominidé: vznik a vývoj v tropickém pásmu Afriky

Adaptace: tropický deštný les x savana

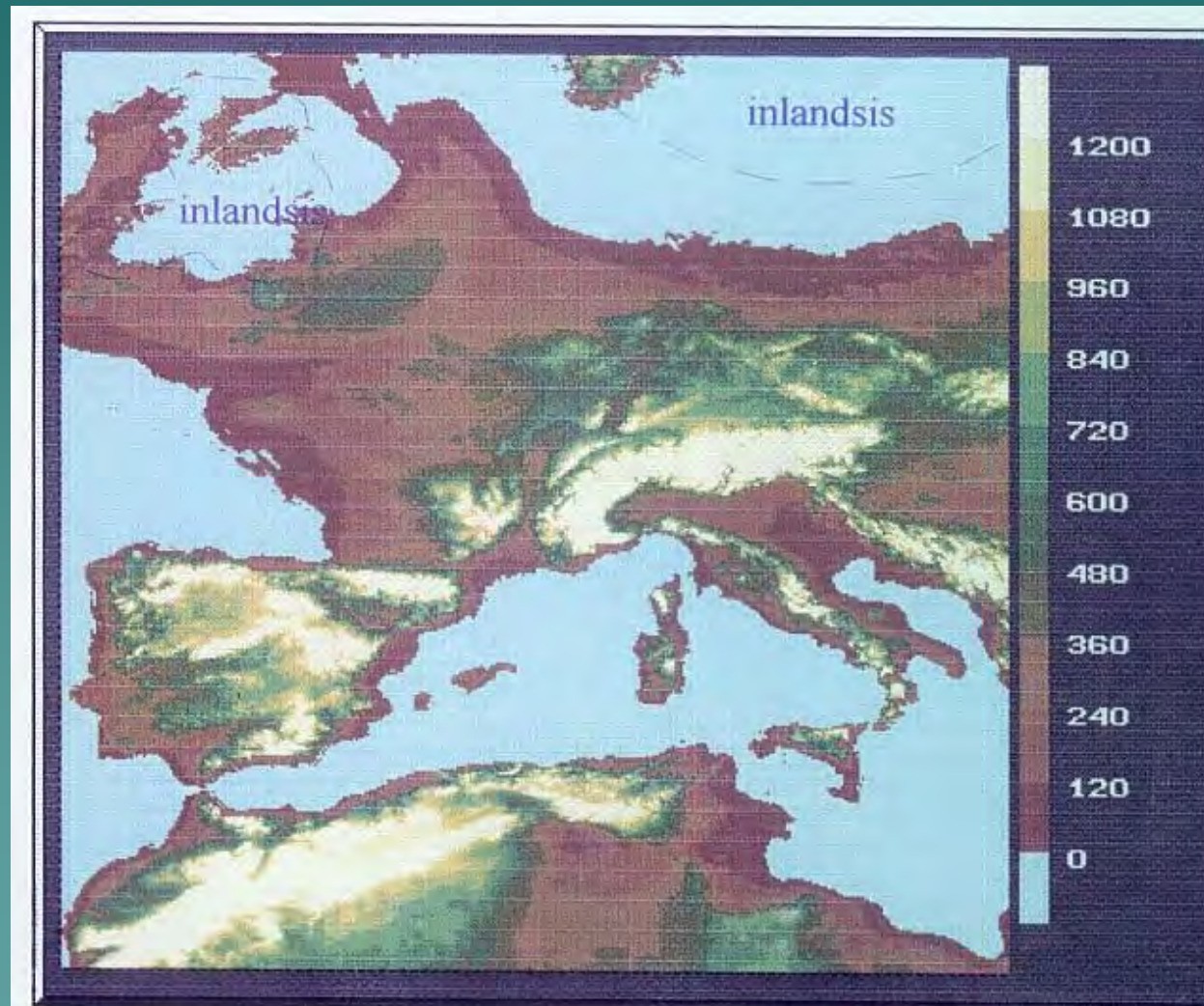

Pleistocén:rytmus klimatických cyklů
Zalednění Evropy: kontinentální (fennoskandinávské)
- alpské a lokální horská zalednění
a jejich globální klimatický dopad

Kolonizace a rekolonizace Evropy (Homo ergaster, H. erectus, H. sapiens)

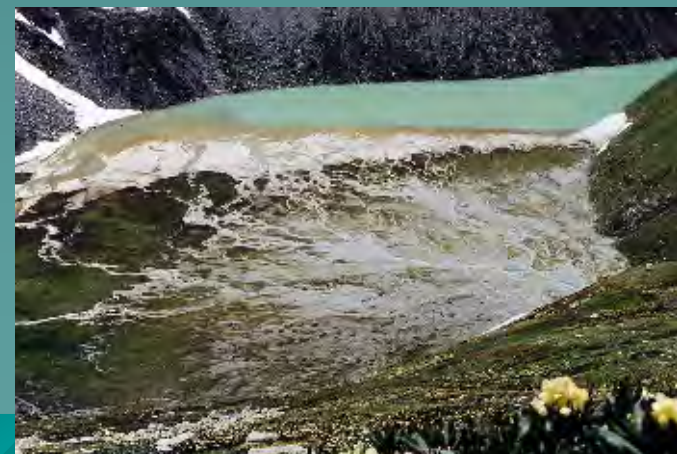
Adaptace: fyziologická a kulturní

Sedimenty ledovcové (glacigenní)

morény
souvkové hlíny
glacilimnické
(glacilakustrinní)
sedimenty

klimatický záznam

Sedimenty suchozemské

(terestrické):

Eolické

Svahové

Jeskynní výplně

Eolické: Spraš v periglaciální zóně

Klimatická interpretace:

sprašová křivka

záznam glaciálních cyklů:

sedimentace spraše / tvorba půd

(Brněnská kotlina, Pováží...)

Maximální mocnosti spraší Šan-si, Čína

paleont., arch. záznam v
datovaném kontextu

paleoantrop. nálezy
(Lantian)

další eolické sedimenty:
váté písky, duny
(Baharíja)

Jeskynní výplně

bohatý paleobot., paleont., arch., antr. záznam

(Hayonim, Pech-de-l'Azé...)

Sedimenty vodní

(akvatické):

mořské

sladkovodní

fluviální

limnické

rašelinné

sedimenty pramenů

paleobot., paleont., antr., arch. záznam
(Reichwalde)

Lakustrinní sedimenty vyschlých jezer - playas archeologický a paleobotanický záznam (Baharíja – Mannsaf)

Sedimenty pramenů

- ◆ Teplá období: travertiny

Paleoantropologické nálezy
(Bilzingsleben, Vértésszölös,
Gánovce...)

Kvartérní vulkanismus

arch., paleont., a antr. záznam

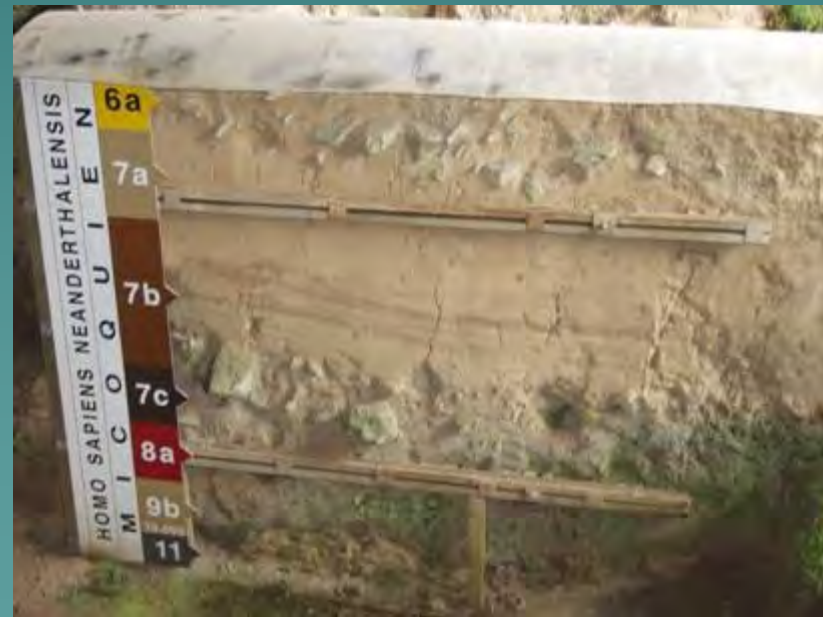
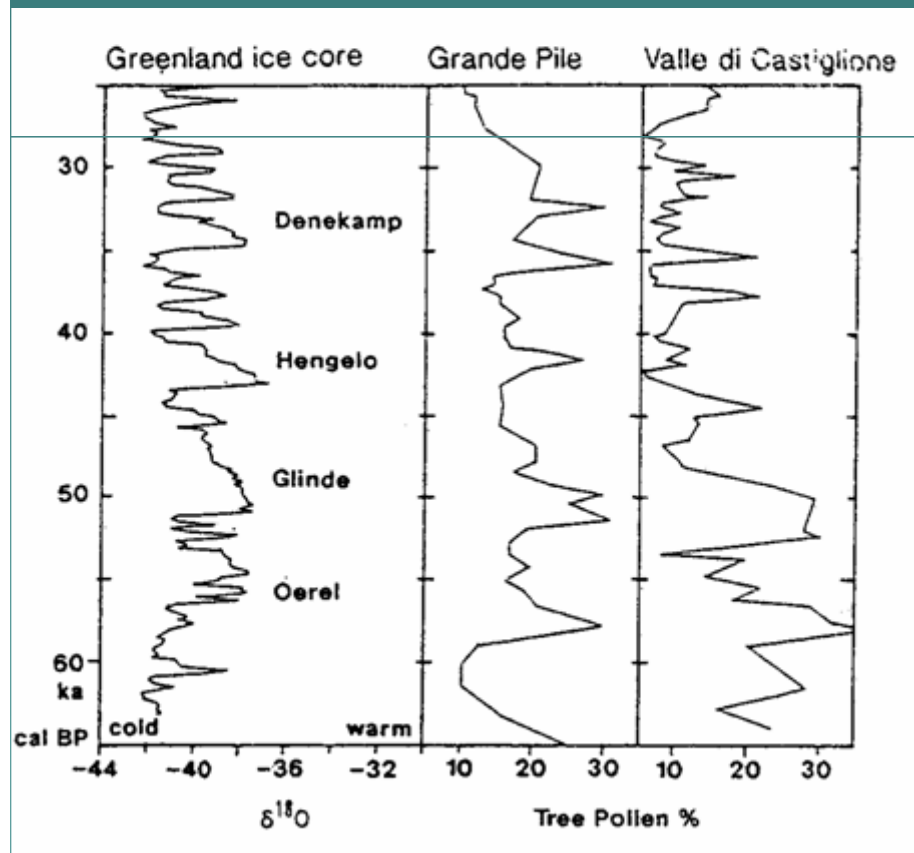
Východoafrický rift,
Centrální masiv,
Porýní

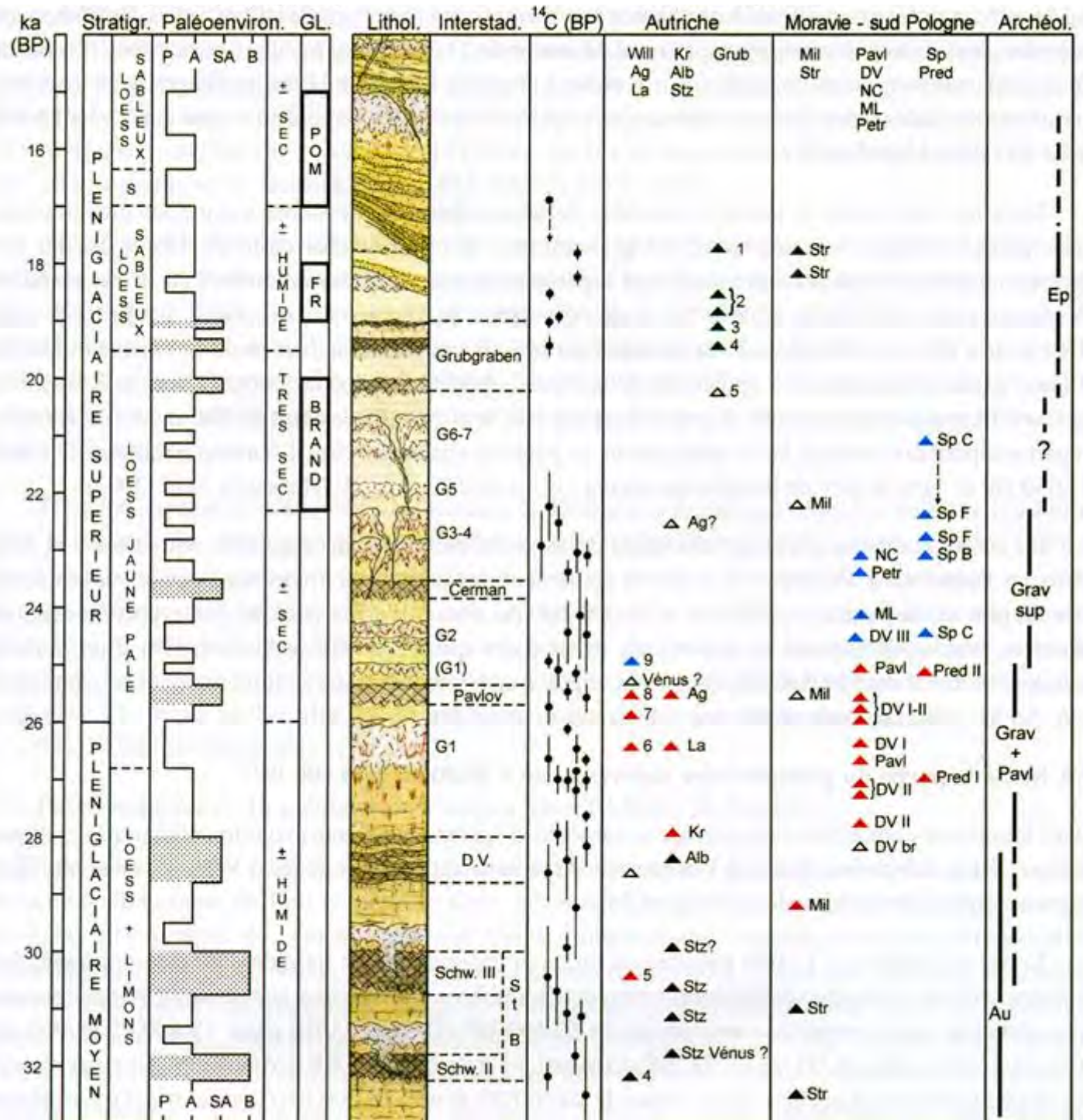

Korelace

hlubokomořských, ledovcových,
eolických a jeskynních sedimentů:

Klimatický záznam posledního
glaciálu
(D. Věstonice – Kůlna)

Analýzy sedimentů:

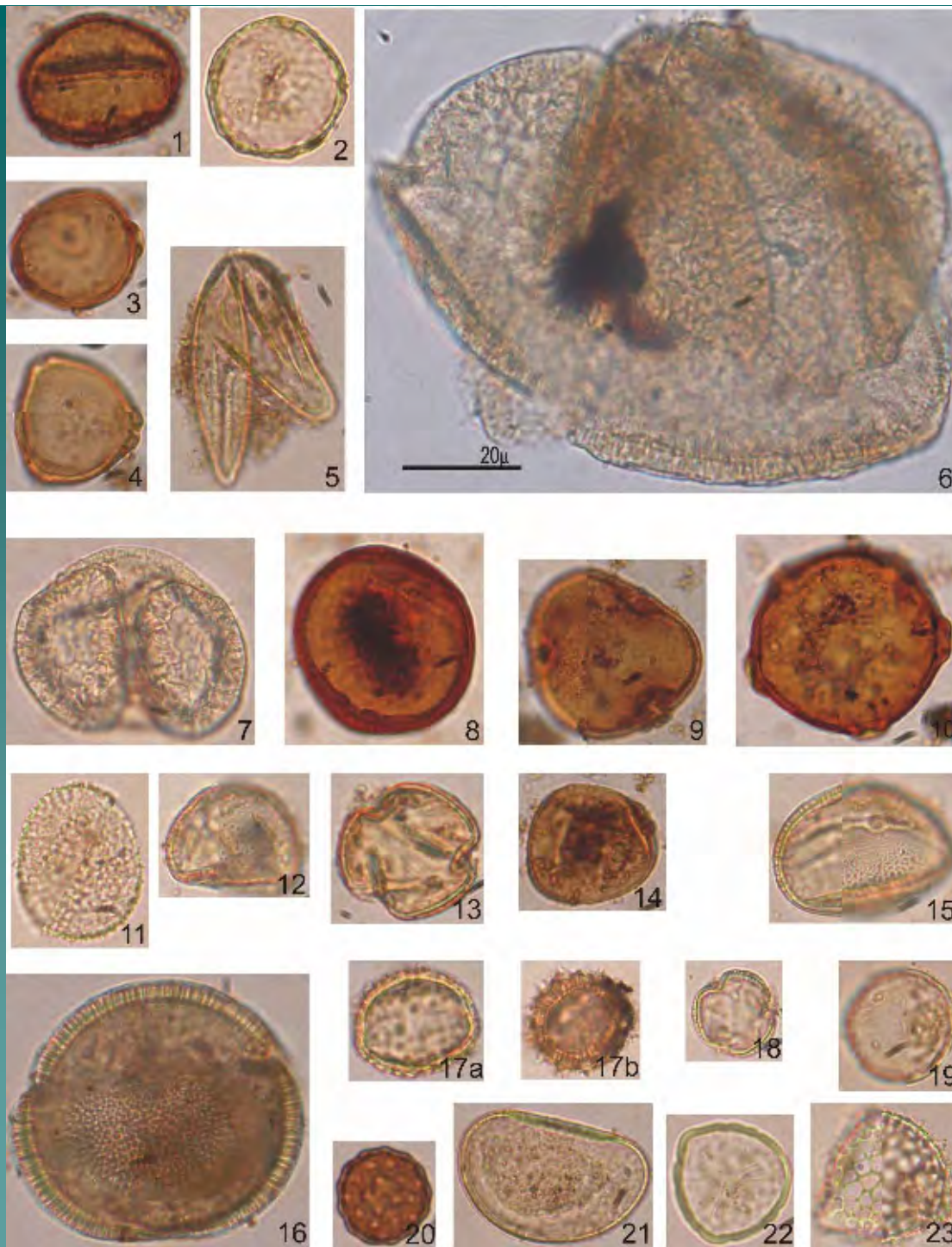
sedimentologie
pedologie (půdní mikromorfologie)
paleobotanika (rostlinné makrozbytky, palynologie)
malakozoologie
paleontologie obratlovců
stabilní izotopy (původ, migrace)

pylová analýza

vztah dřeviny / byliny
(AP/NAP)
a jejich klimatická
náročnost:

pylový diagram a
rekonstrukce krajiny
(Petřkovice, A. Roszková)

fauna obratlovců: druhové spektrum a klimatické požadavky; selekce člověkem

glaciál: mamut, nosorožec

kůň, sob, tur...

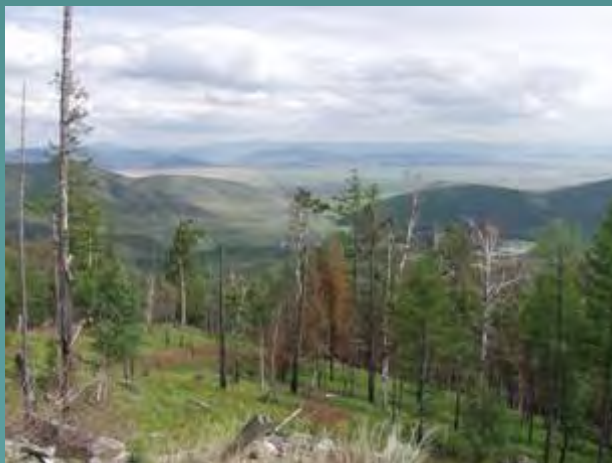
lev, medvěd, vlk, liška...

ptáci, ryby...

(D. Věstonice, Milovice, Stránská skála...)

Analogie:
aktuální krajinné
typy:
tundra
step
lesostep
les
(tajga,
modřínová tajga)
(Norsko, Sibiř, Tuva, Alpy...)

Krajinná patra:

vrcholové partie bez vegetace
(polární poušť)

svahy – step, lesostep

údolní niva - galeriové lesy

(Strašnaja, Altaj)

Aktuální tajga, povodí řeky Ob

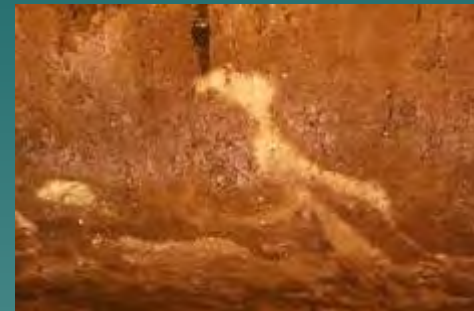
Virtuální rekonstrukce krajiny – „mamutí step“ Dunaj

Mrazové deformace kulturních vrstev

geliflukce laminární
amorfní
kryoturbace
tvorba sutí
a tříděných kruhů

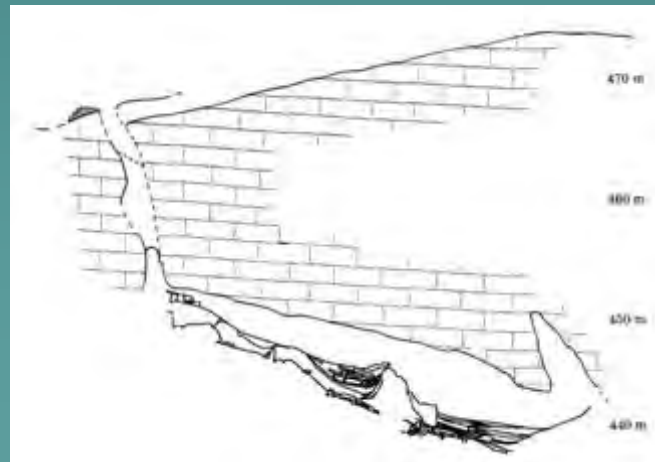
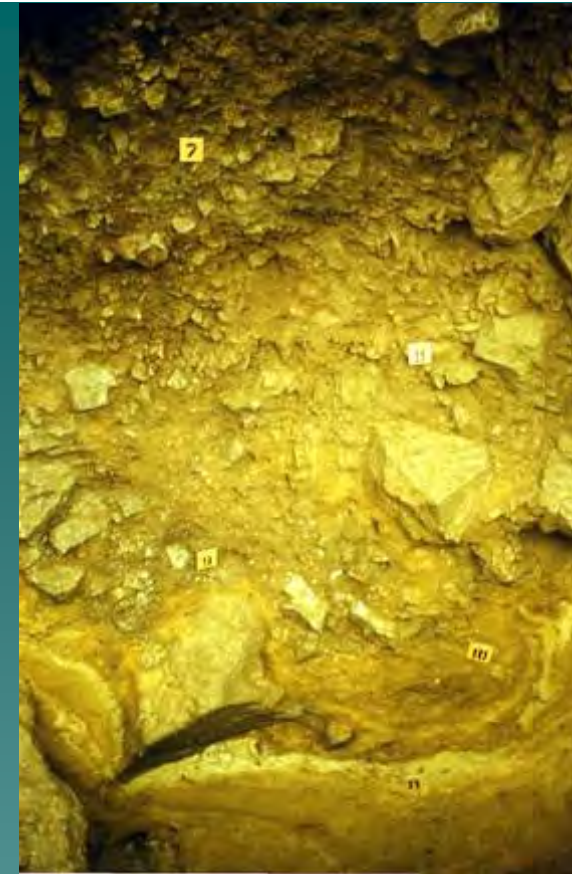
Stránská skála, 1982-1989

Deformace jeskynních výplní Eurasie

chaotická sedimentace,
redepozice
kryoturpace

paleoantr. nálezy: Mladeč, Koněprusy, Dz.
Skala...

deformace kulturní vrstvy x tafonomie funerálních situací

Dolní Věstonice

mrazové klíny, geliflukční proudy, porušení funerálních situací

Předmostí, 2006

